

بہ نام خدا

فرائد اور سہ درفتہ اسلامی

مؤلف:

سید ابوالفضل قاضی میر سعید

۱۳۹۵

شابک: ۱۵۰۰۰ ریال 7-101-179-600-978

شماره کتابشناسی ملی: ۴۶۲۴۳۷۲

عنوان و نام پدیدآور: قرارداد بیمه در فقه اسلامی / مولف سید ابوالفضل قاضی میر سعید

مشخصات نشر: تهران: اندیشه نو، ۱۳۹۵.

مشخصات ظاهری: ۱۷۷ ص.

موضوع: حقوق بیمه (فقه)

موضوع: Insurance law (Islamic law)

موضوع: حقوق بیمه — ایران

موضوع: Insurance law--Iran

رده بندی درسی: ۲۹۷/۳۷۲

رده بندی کنگره: ۳۱۰۲/۹ب/۱۹۸ BP

سرشناسه: اندیشه نو، میر سعید سید ابوالفضل، ۱۳۶۲، sayid abolfazli, ghaziye mir saeid... مؤلف،

کارشناس ارشد حقوق / آشنایی: ۳۹۵۹-۶۶۹

وضعیت فهرست نویسی: بیابا

انتشارات اندیشه نو

قرارداد بیمه در فقه اسلامی

مؤلف: سید ابوالفضل قاضی میرسعید

نوبت چاپ و سال انتشار: اول - ۱۳۹۵

تیراژ: ۵۰۰

قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

شابک: ۷-۱۰۱-۱۷۹-۶۰۰-۹۷۸

آدرس نشر و پخش: اندیشه نو - تلفن: ۶۶۹۵۳۹۵۹

تهران، خیابان انقلاب، رو به روی دانشگاه تهران، مجتمع تجاری، اداری فروزنده، زیر

طبقه همکف، پلاک

فهرست

۸ مقدمه
	فصل یکم:
۱۱ مفاهیم و مبانی
۱۲ مبحث اول: تعریف بیمه و انواع بیمه
۱۲ گفتار اول: تعریف بیمه
۱۵ گفتار دوم: انواع بیمه
۱۶ بند اول: بیمه خسارات
۱۷ بند دوم: بیمه شخص
۱۹ مبحث دوم: سابقه‌ی - ریختن بیمه
۲۰ گفتار اول: سابقه‌ی بیمه در ایران
۲۴ گفتار دوم: نمونه‌های تاریخی بیمه
۲۴ الف - پیمان حلف‌الفضول
۲۵ ب - معاهده‌ی مدینه
۲۷ مبحث سوم: اوصاف عقد بیمه
۲۷ گفتار اول: رضایی (قصدی) بودن
۲۸ بند اول: بیمه‌ی عقدی غیر تشریفاتی
۳۱ بند دوم: بیمه‌ی عقدی غیر عینی
۴۲ گفتار دوم: لازم بودن
۴۴ گفتار سوم: معوض بودن
۴۵ گفتار چهارم: غیر مجانی بودن

- ۴۵..... گفتار پنجم: استمراری بودن.....
- ۴۶..... گفتار ششم: اتفافی بودن.....
- ۴۷..... گفتار هفتم: مبتنی بر حسن نیت بودن.....
- ۴۸..... گفتار هشتم: الحاقی (تحمیلی) بودن.....
- ۵۰..... مبحث چهارم: اصول و عناصر مشترک عقود بیمه.....
- ۵۰..... گفتار اول: ریسک موضوع بیمه.....
- ۵۲..... گفتار دوم: حق بیمه.....
- ۵۳..... اور شرایط و نحوه‌ی پرداخت حق بیمه.....
- ۵۵..... بیمه: ضمانت اجرای عدم پرداخت حق بیمه.....
- ۶۱..... گفتار سوم و وقوع حادثه برای موضوع بیمه.....
- ۶۱..... بند اول: وظایف بیمه‌گر در صورت وقوع حادثه‌ی موضوع بیمه.....
- ۶۸..... ۲- اعلام وقوع حادثه به بیمه‌گر.....
- ۶۸..... بند دوم: وظایف بیمه‌گر در صورت وقوع حادثه‌ی موضوع بیمه.....
- فصل دوم:
- ادلّه‌ی پذیرش و عدم پذیرش عقد بیمه
- از منظر شرع.....
- ۷۷.....
- ۷۸..... مبحث اول: ادله‌ی شرعی عدم پذیرش بیمه و پاسخ به آن.....
- ۷۸..... گفتار اول - بیمه و غرر.....
- ۸۰..... گفتار دوم - بیمه و جهل به عوضین.....
- ۸۲..... گفتار سوم - بیمه و قمار.....
- ۸۳..... گفتار چهارم - بیمه و ربا.....
- ۸۴..... گفتار پنجم - بیمه و التزام مالا یلزم.....

- گفتار ششم - بیمه و اکل مال بالباطل ۸۵
- گفتار هفتم - بیمه و تعلیق ۸۶
- گفتار هشتم - بیمه و عقد سفهی ۸۷
- گفتار نهم - بیمه و ضرر ۸۸
- گفتار دهم - بیمه و عقد مضاربه ۸۸
- گفتار یازدهم - بیمه و اعانت بر اثم ۸۹
- مبحث دوم: ادله‌ی تصحیح عقد بیمه از منظر شرع ۹۱
- گفتار اول بیمه - مسئولیت ۹۱
- بند اول: قاعده‌ی ضرر ۹۱
- بند دوم: قاعده‌ی تلافی ۹۲
- بند سوم: قاعده‌ی تیسب ۹۳
- بند چهارم: ضمان ید ۹۳
- بند پنجم: ضمان غرور ۹۴
- بند ششم: ضمان تعدی و تفریط ۹۵
- گفتار دوم: بیمه و ضمان عاقله ۹۵
- بند اول: تأیید ضمان عاقله در فقه اسلام ۹۸
- الف) ماهیت ۹۸
- ب) دایره‌ی شمول: ۱۰۱
- ج) پیشینه: ۱۰۱
- بند دوم: بیمه‌ی مسئولیت و نظام عاقله ۱۰۱
- بند سوم: بیمه‌ی متقابل و نظام عاقله ۱۰۴
- بند چهارم: نقد و بررسی مقایسه نظام عاقله با مسئولیت بیمه ۱۰۹

- گفتار سوم: بیمه و ضمان جریره ۱۱۰
- بند اول: ضمان جریره در فقه اسلام ۱۱۰
- بند دوم: شباهت بیمه مسئولیت و ضمان جریره ۱۱۴
- گفتار چهارم: بیمه و تکافل ۱۱۶
- بند اول: تکافل در فقه اسلام ۱۱۸
- بند دوم: اشکال تکافل ۱۲۰
- بند سوم: ضرورت شکل‌گیری تکافل ۱۲۱
- بند چهارم: تحلیل فقهی عقد تکافل ۱۲۶
- ۱- اصل: وزن بیمه‌کاری ۱۲۶
- ۲- اصل احسان و نیکوکاری ۱۲۶
- بند پنجم: تمدن و مذهب مرسوم ۱۲۷
- (۱) خاستگاه‌ها و چگونگی پیدایش تکافل و بیمه ۱۲۷
- (۲) دیدگاه‌های اصلی و اصول کلی بیمه و تکافل ۱۲۸
- ۳- عوامل مؤثر بر قراردادهای بیمه و تکافل ۱۲۹
- بند ششم: ضمان عاقله و تکافل (بیمه اسلامی) ۱۳۱
- فصل سوم:
- تئوری بیمه به عنوان عقد معین ۱۳۵
- مبحث اول: انحصار عقود در عقود معهود فقهی ۱۳۶
- گفتار اول: فقه امامیه ۱۳۷
- گفتار دوم: فقه اهل سنت ۱۴۱
- مبحث دوم: بیمه و انطباق آن با عقود معین شرعی ۱۴۶
- گفتار اول: بیمه و ضمان عقدی ۱۴۶

۱۴۷	گفتار دوم: بیمه و صلح
۱۴۸	گفتار سوم: بیمه و هبه معوضه
۱۴۹	گفتار چهارم: بیمه و جعاله
۱۵۰	گفتار پنجم: بیمه و التزام به جبران
۱۵۲	مبحث سوم: بیمه، عقدی مستحدثه
۱۵۳	مبارک اول: تعریف و حکم شرعی عقود مستحدثه
۱۵۵	مبارک دوم: بررسی ادله‌ی صحت عقود مستحدثه
۱۵۵	بند اول: «أَوْقُوا بِالْعُقُودِ»
۱۵۶	بند دوم: «بیمه تجارت»
۱۵۸	بند سوم: حدیث «المؤمنون عند شروطهم»
۱۵۹	بند چهارم: حدیث «انما مال لظون علی اموالهم»
۱۶۰	گفتار سوم: حکم عقد بیمه به عنوان عقدی مستحدثه
	سختن آخر
۱۷۲	منابع

مقدمه

عقد بیمه دارای ویژگی‌هایی است که پرداختن به اصول و قواعد حقوقی حاکم بر آن را در حقوق ما لازم و اجتناب ناپذیر کرده است. عقد بیمه از منطبق و اصولی بسیاری می‌کند که با منطق بسیاری از عقود معین شناخته شده مغایرت دارد و بسیاری از قواعد عمومی حاکم بر قراردادها در آن قابلیت اجرا ندارد. عقد بیمه زاده‌ی نیازهای خاص اقتصادی است و همین نیازها و بایدهای اقتصادی بسیاری از احکام آن را رقم می‌زنند و اصول کلی حاکم بر عقود را نیز مورد منتفی می‌نماید.

جامعه‌شناسان بیمه را از نظر تأثیر آن در سلامت و امنیت جامعه نگریسته‌اند. و حقوقدانان بیمه را به عنوان یک رابطه حقوقی بین دو طرف (بیمه‌گذار و بیمه‌گر) می‌بینند و عوامل مؤثر در این رابطه‌ی

حقوقی را مورد واکاوی قرار می‌دهند و اصول و قوانین حاکم بر آن را بررسی می‌کنند.

در این کتاب سعی بر آن گردیده که مبانی فقهی آن مورد بررسی قرار گیرد چرا که مبانی فقهی در حقوق ما بسیار مهم بوده و بخش اساسی حقوق ما را متأثر از خود ساخته است.

و- در مبانی فقهی در فقه اسلامی به حقوق کشور کمک شایانی می‌سند، همچنین با توجه به اینکه همه‌ی قوانین و مقررات کشور مغایر مقررات اسلامی، سد دریافت و توجه به مبانی فقهی موضوعات حقوقی مستحده ضروری، بسیار پیدا می‌کند از این جهت بر آن شدیم تا مبانی فقهی بیمه را در فقه اسلامی و به گونه تطبیقی در دو مذهب عمده مهم امامیه و اهل بیت مورد مطالعه قرار دهیم چرا که روشن شدن مبانی این مقوله به ما کمک می‌کند که در این حوزه الگو و نمونه خاص با مبانی خاص و منطبق با اصول فرهنگی و مذهب خود داشته باشیم و از اقتباسات کورکورانه از حقوق سایر کشورها جلوگیری کنیم.

سید ابوالفضل ناصح میر سعید